

студентів, технологія викладання обліково-економічних дисциплін інтенсифікується, здійснюється процес її оптимізації з урахуванням економічних і соціальних змін в Україні. В сучасних умовах методика викладання у вищій школі спеціальних і споріднених навчальних курсів дає змогу не тільки поглибити та інтенсифікувати процес пізнання студентами реальних явищ, а й гуманістично спрямувати його за змістом, технологічними компонентами та структурними елементами. Крім того, методика викладання не тільки вдосконалюється, а й змінюється за структурно-організаційною технологією, відповідно до інноваційних тенденцій у системі вищої освіти України та Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації.

Методичний підхід до розробки основ здійснювався на основі системного підходу, що передбачає: діалектичну єдність всієї навчальної дисципліни; відповідну структуру і зміст; форми, методи організації навчальної діяльності студентів; комунікативну взаємодію на рівні викладач-студент; забезпечення дидактичної якості програми: врахування об'єктивних законів функціонування та розвитку дидактичної системи; ґрунтовний аналіз; точну оцінку навчального процесу; співвідношення фактичного стану з бажаним; визначення складності проблем викладання та навчання; прогнозування впливу як позитивних, так і негативних факторів; використання різноманітних за типом, формою навчально-методичних матеріалів у процесі вивчення дисципліни: тематичні оперативні плани; деталізація за обсягами організаційних форм; оптимальний підбір контрольних, типових питань, навчальної літератури тощо; якісне вивчення законодавчих, директивних і нормативних документів сучасних досягнень педагогічної науки, інноваційних технологій навчального процесу, передового досвіду викладання при визначенні мети і завдань навчальної програми.

В. В. Компанієць

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОТРИМАННЯ ЯКІСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ПРЕДСТАВНИКІВ ЦИФРОВОГО ПОКОЛІННЯ

Сьогоднішнє суспільство досить стрімко змінюється завдяки освоєнню нового покоління технологій, які мають назву цифрові. Нова техніка та технології – комп'ютери, мобільні телефони, Інтернет змінюють спосіб життя, сприйняття реальності, мислення покоління, яке народилось у 90-х рр. ХХ ст. та на початку ХХІ ст. Це покоління називають цифровим, або поколінням Z. Нове покоління досить сильно відрізняється від минулих. І для нього отримання освіти за традиційною системою стає проблематичним.

Які ж саме риси притаманні представникам цифрового покоління?

Пам'ять. У дітей та молоді, що активно використовують пошукові системи Інтернету, по-іншому починає функціонувати пам'ять: в першу чергу запам'ятовується не зміст інформації, яку шукають в мережі, а шлях її пошуку. Пам'ять стає неглибокою та короткою.

Увага. Кожного дня діти та молодь встигають переглянути досить багато інформації, тому швидкість сприйняття інформації в них зростає, але вони насилу утримують увагу на одному предметі. Якщо раніше учень міг утримати увагу протягом 40 хвилин, зараз для покоління Z цей період складає 8 секунд. Тобто виникає здатність швидко переключати увагу, виконувати декілька справ одночасно та приймати швидкі рішення. Питання постає щодо якості виконання таких справ, які виконуються одночасно та правильності прийняття швидких рішень.

Мислення. Спосіб отримання інформації та спілкування в мережі сприяє формуванню мислення, що відрізняється фрагментарністю (відсутнє цілісне сприйняття світу, знань, інформації) та поверховістю (відсутнє глибинне мислення). Формується так зване «кліпове мислення», що побудовано не на логіці та текстах, а на візуальних образах і передбачає опрацювання інформації невеликими порціями. У власника «кліпового мислення» (хоча мисленням це назвати важко) різко знижуються аналітичні здібності, рівень засвоєння знань, послаблюється відчуття співпереживання.

Негативний вплив цифрових технологій на молоде покоління полягає і у тому, що воно легко піддається маніпуляціям, довіряє віртуальній реальності та віддає перевагу задоволенням замість серйозної діяльності. У цифрового покоління різко знижуються комунікативні здібності. Часто покоління Z має завищену оцінку власних здібностей.

Що стосується спілкування із дорослими та вчителями, слід зазначити, що вони вже не мають належного авторитету, часто більш авторитетною є думка з мережі або власна, нічим не підкріплена думка.

Є і деякі позитивні риси цифрового покоління: гнучкість, мобільність, швидка реакція на ситуацію, що змінюється, ефективне використання технологій, здатність до багатозадачності. Також фахівці відмічають їх бажання робити відкриття, прагнення до дослідницької діяльності і краще виконання групових, а не індивідуальних завдань.

Після ознайомлення з особливостями цифрового покоління стає зрозумілим, що методи традиційного навчання є не завжди ефективними для нього. Але науковці ще не прийшли до єдиного висновку відносно того, як же саме вирішити проблему надання якісної освіти представникам цього покоління і чи можливо це взагалі.

На нашу думку, цифрові технології при їх безконтрольному застосуванні, а також застосуванні нерегламентованому у часі, при відсутності базових знань та вміння самотійно навчатись, мають більш негативний, ніж позитивний вплив на особистість – її мислення, сприйняття світу, можливість приймати правильні самотійні рішення,

духовно-моральні якості. Але системний натиск цих технологій неможливо зупинити, а можна лише обмежити і виробити нові підходи до навчання молоді покоління Z.

Наведемо деякі підходи та необхідні зміни:

інтенсифікація навчального процесу на основі мультимедійних технологій; візуалізація змісту навчальних курсів; інтеграція навчальної, дослідницької, самостійної роботи студентів на основі застосування інформаційних технологій; застосування групових дослідницьких та проектних завдань, завдань, які передбачують візуалізацію (схеми, рисунки, презентації) отриманих рішень, ігрових методів навчання.

Ліквідація прогалів в освіті цифрового покоління шляхом використання нелінійних технологій можлива, якщо навчити самого студента структурувати навчальний матеріал, у т. ч. робити зв'язки між знаннями, отриманими з різних предметів, і спрямовувати їх на вирішення конкретних практичних завдань.

Для активізації процесу навчання можливо застосовувати так званий метод «дзеркальної аудиторії». У цьому разі аудиторні та домашні завдання «міняються місцями»: лекції слухачі дивляться дома по відео (або дивляться, слухають та читають), а в аудиторії обмірковують проблеми та ставлять і обговорюють питання. Монолог в освіті та навчанні поступається місцем діалогу. Вузке місце у застосуванні цього ефективного методу – небажання працювати студента над собою, відсутність мотивації до навчання.

Також важливо підкреслити, що в цифрову епоху як ніколи зростає значення виховної діяльності педагога вищої школи. Здатність цифрового покоління до маніпулювання та розмиті ціннісні орієнтири, змішання добра та зла, моральний релятивізм – усе це вимагає працювати педагогів вишів над формуванням правильних ціннісних орієнтирів студентської молоді, які забезпечать самостійність та неприйняття маніпулятивних технологій. Сучасна освіта повинна сприяти формуванню у молоді навичок самовиховання та саморегуляції. А сам викладач повинен засвоювати нову роль – наставника молоді як у професійному, так і в культурному, моральному напрямках.

В. В. Котик

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НАУКОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Конкурентний потенціал вишу визначається сильними і слабкими його сторонами, наявністю виняткових переваг, а також можливостями і загрозами, які несе для нього зовнішнє середовище, що змінюється. Щоб забезпечити гідну якість освітніх послуг, стійку конкурентоспроможність, керівники вишів повинні приділяти особливу увагу формуванню та реалізації стратегічних і тактичних маркетингових програм.